

FINANSAL KİRALAMA SÖZLEŞMESİNDE SİGORTA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Arş. Gör. Dr. İbrahim AĞSAKAL*

A – Genel Olarak

FKK m. 17/II ile, finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmesini düzenlemiş ve bu görevi malik sıfatıyla kiralayana vermiştir. Buna göre kiralyan, mülkiyeti kendisine ait olan finansal kiralama konusu malı, sözleşme süresince sigorta ettirmekle yükümlüdür (FKK m. 17/II c.1). Finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmesi yükümlülüğünün kiralyan şirkete verilmesi madde gerekçesinde, malın kiralyan şirket için teminat teşkil etmesi olarak açıklanmıştır. Bununla birlikte rizikonun kapsamı hususunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır

Kanun, söz konusu maddenin devamında ise, anlaşılması güç bir hüküm düzenleyerek, sigorta primlerinin ödenmesinin kiracının yükümlülüğünde olduğunu öngörmüştür. Böylece sigorta sözleşmesini başka biri (kiralyan) yapmakta; primleri ise bir başkası (kiracı) ödemektedir. Esasında finansal kiralama konusu malın kiralanmasında her iki tarafın da menfaati olmakla beraber meselenin bu şekilde halli, beraberinde bir dizi problemi de getirecek niteliktedir.

B – Sigorta Yükümlülüğünün Niteliği

Finansal kiralama sözleşmesinde sigorta yükümlülüğü konusunda tespit edilmesi gereken ilk husus, Kanun'un sigorta yükümlülüğüne yönelik 17/II, c. 1 hükmünün emredici nitelikte olup olmadığı; başka bir ifadeyle söz konusu hükmün tarafların malın sigorta ettirilmesi yükümlülüğünü sözleşme ile kiracıya vermelerini engelleyip engellemeyeceğidir. Bunun için herhalde öncelikle hükmün konuluş amacına bakmak gerekir. Yukarıda değindiğimiz üzere, sigorta yaptırma yükümlülüğünün kiralayana bırakılması, maddenin gerekçesinde malın kiralyan şirket için teminat teşkil etmesi olarak açıklanmıştır. Şu halde madde ve gerekçesinden anlaşıldığı kadarıyla düzenleme

---

* Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Deniz Hukuku Anabilim Dalı.

ile korunan menfaat kamu yararı değildir. Zira malın sigorta ettirilmesi kirala-
layanın teminatını güçlendirici niteliktedir. Bununla birlikte malın sigorta-
lanmamış olması halinde kiralaayan tamamen teminatsız da kalmayacaktır.
Zira Kanun, bazı hükümleri ile malın zıya veya hasarı hallerinden kiracıyı
sorumlu tutmakla mal sigortalananmış olsa dahi maliki olduğu malın hasar
veya zıya zararlarını tazmin ettirmek hakkını kiralayana vermiştir. Şu halde
söz konusu hüküm sözleşmenin taraflarından daha çok kiralaayan lehine bir
düzenleme olup, bu haliyle de emredici değil yedek hukuk kuralı niteliği arz
etmektedir.

Tüm bu sebeplerle Kanun'un sigorta yükümlülüğüne yönelik hükmünün
emredici olmadığını kabul eden görüş¹ yerindedir. Bu durum karşısında
tarafların anlaşarak sigorta yükümlülüğünü kiracıya bırakmaları da müm-
kündür. Hatta kanaatimizce bu yola gitmelerinde, aşağıda belirttiğimiz ge-
rekçelerle, tarafların menfaati vardır.

C – Sigorta Ettirme Yükümlülüğü

1 – Sigorta Ettiren

Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti, sözleşme süresince kirala-
yanda kalmakta (FKK m. 9) ve esasında bu durum kiralaayan için çok önemli
bir teminat teşkil etmektedir. Kanun m. 17/II hükmü ile bu teminata ek ola-
rak finansal kiralamaya konu malın sözleşme süresince sigorta ettirilmesini
de kiralayana vermiş ve fakat sigorta primlerini ödemek görevini ise kiracıya
yüklemiştir. Bu durum karşısında kiralaayan açısından sigorta yükümlülüğü-
nün görevden ziyade bir hak olduğunu söylemek kanaatimizce yanlış olma-
yacaktır². Zira malın sigortalı olması, aynı zamanda onun teminat fonksiyo-

¹ **ALTOP Atilla**, Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, Ankara 1990, sh. 177; **NAZLIOĞLU Gültekin**, (Açıklamalı ve İçtihatlı) Finansal Kiralama Kanunu, Ankara 1998, sh. 169; **ALTOP Atilla**, Finansal Kiralama'nın Dünyada ve Ülkemizdeki Gelişimi ve Ülkemizde Finansal Kiralama Sözleşmelerine İlişkin Olarak Finansal Kiralama Kanunundan ve Uygulamadan Kaynaklanan Sorunlar, Prof. Dr. Selâhattin Sulhi Tekinay'ın Hatırasına Armağan (Finansal Kiralamadan Kaynaklanan Sorunlar), İstanbul 1999, sh. 50; **KOCAAĞA Köksal**, Türk Özel Hukukunda Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, Ankara 1999, sh. 122.

² Nitekim bu tespitimizi destekler nitelikteki bazı kararlarında Yargıtay, finansal kiralama-
ya konu aracın sebep olduğu trafik kazasında, aracın mülkiyeti kendisinde kalsa da bak-
kım gözetim ve işletimi kiralayana ve zilyet olan 3. kişiye ait olması sebebiyle finansal
kiralama şirketini (sigorta ettireni) araç işleteni saymamıştır. **Y. 10. HD. 06.12.2004 T.**

nunu güçlendiren ve bu amaca hizmet eden bir nitelik arz etmektedir³. Şu halde kanun koyucunun malın sigorta ettirilmesi yükümlülüğünü öngörmekteki amacı, malın teminat fonksiyonunu güçlendirmektir. Malın teminat fonksiyonu ise kiralayan lehine bir durum olduğundan, sigorta sözleşmesi yapma görevi de ona bırakılmıştır⁴.

Finansal Kiralama Kanun'u 17. maddesi ile malın sigorta ettirilmesi meselesini yukarıda temel özelliklerini açıkladığımız şekilde düzenlemiş olmakla birlikte, hükümde bazı noktaların eksik bırakıldığı görülmektedir. Örneğin rizikonun kapsamı konusunda Kanun bir hüküm öngörmüş değildir. Bu ise bir dizi problemi beraberinde getirmektedir. Zira kiralayan, malın kendisi açısından sağladığı teminat fonksiyonu gereği rizikonun kapsamını mümkün olduğunca geniş tutmaya çalışacak, bu ise sigorta primlerini yükselecektir. Hatta kiralayanın sigortacı ile anlaşarak primlerin yüksek belirlenmesi de mümkündür. Bu gibi durumlarda kiracının yapılan işleme, Medeni Kanun'un 2. maddesindeki dürüstlük kuralına ve aynı şekilde BK m. 70, c.2'ye dayanarak itiraz edebileceği haklı olarak ileri sürülmekte⁵ ise de, bunun kesin bir çözüm sağlamayacağı açıktır. Zira kiralayanla kiracının sigorta ile teminat altına alınacak riskler konusunda uyumsuzluğa düşmeleri pek muhtemeldir. Kiralayanın, sigorta kapsamında olması gereğine inandığı bir riski kiracı bu nitelikte değerlendirmeyebilecektir. Taraflar arasında çıkabi-

---

2004/11331 K. 2004/11664 E. no'lu karar ve Y. 11. HD. 20.05.2003 T., 2003/5132 K. 2002/12825 E. sayılı karar. Kararlar için bkz. www.hukukturk.com.

- 3 **KUNTALP Erden**, Finansal Kiralama Kanununa Göre Finansal Kiralama (Leasing) Tanımı ve Hükümleri, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No:49,1988, sh. 76; **KOCAAĞA**, sh. 121. Keza benzer şekilde konut finansmanı sözleşmelerinde de, verilen krediye teminat altına almak düşüncesi ile sigorta yaptırma yükümlülüğü öngörülmüştür. Bu konuda geniş bilgi için bkz. **ÇABRİ Sezer**, Konut Finansmanı Sözleşmeleri, İstanbul 2010, sh. 236 vd.
- 4 Bu sebeple uygulamada görüldüğü üzere, taraflar arasında bu yönde herhangi bir anlaşma olmaksızın, kiracının yapacağı sigorta sözleşmesinin FKK m. 17/II anlamında bir sigorta olmayacağı ve kiracının kiralayan tarafından yapılan sigorta sözleşmesi primlerini ödemesi yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı kabul edilmektedir. Bu hususta bkz. **ALTOP Atilla**, Finansal Kiralamadan Kaynaklanan Sorunlar, sh. 49.
- 5 **ALTOP**, sh. 176-177; **NAZLIOĞLU**, sh. 169; **ALTOP**, Finansal Kiralamadan Kaynaklanan Sorunlar, sh 49; **KOCAAĞA**, sh. 121; **KAYIHAN Şaban**, Sigorta Sözleşmesinde Prim Ödeme Borcu, Ankara 2004, sh. 148. Nitekim Yargıtay da bir kararında, kiralayan şirketin sigorta işlemini yaptırırken primlerin normal ölçüde olmasına özen göstermemesini, MK m. 2 anlamında hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirmiştir. Y. 19 HD., E.1997/6184, K. 1997/10551. Karar için bkz. **NAZLIOĞLU**, sh. 171-172.

lecek bu gibi uyuşmazlıklarda hâkimin takdir yetkisini kullanması⁶ elbette bir çözümdür, ancak sorun her sözleşme için farklı bir özellik arz edeceğinden, sonuçta birbirinin aynı uyuşmazlıklarda farklı mahkeme kararları ortaya çıkacaktır.

Kanun'un eksik bırakmış olması sonucu ortaya çıkabilecek bu gibi sorunları önlemek adına bizde de, diğer bazı ülkelerde olduğu gibi, sözleşmede malın değeri üzerinden olağan ve sigorta edilebilir zıya ve hasarlara karşı malın sigorta ettirileceğinin öngörülmesi mümkündür⁷. Böylece taraflar, finansal kiralama sözleşmesi yaparken malın maruz kalabileceği rizikoları da belirleyip sigortanın kapsamını tayin edebileceklerdir. Bunun yanında sigorta ettirmek yükümlülüğünün emredici nitelikte olmadığı görüşünden hareketle ileri sürülen diğer bir imkân ise, sigorta sözleşmesinin bizzat kiracı tarafından yapılmasıdır⁸.

Gerçekten Kanun'un m. 17/II hükmünün emredici nitelikte kabul edilmemesi halinde -ki yukarıda da belirttiğimiz üzere bizce de bu hüküm emredici nitelikte değildir- tarafların meseleyi sözleşme ile düzenlemeleri mümkün olacaktır⁹. Böylece taraflar, sözleşmeye koyacakları bir hükümle malın sigorta ettirilmesi yükümlülüğünü kiracıya bırakabilecektir. Meselenin bu şekilde çözümü özellikle malın kiralayana sağladığı teminat değerinin riske gireceği noktasında kiralayan aleyhine gibi görünse de, aksine bu durum ona bazı avantajlar sağlayacaktır. Mesela, kiralayan finansal kiralama konusu malı sigorta ettirme yükümlülüğünü yerine getirmediği veya eksik olarak yerine getirdiği bir durumda, malın kiracının elinde iken hasar veya zıya halinde FKK m. 14/I c.2 uyarınca kiracının ödeyeceği tazminat sınırlı olacakken, sigortanın bizzat kiracı tarafından yapıldığı bir durumda bu şekilde bir sınırlamadan söz edilemeyecektir.

Ayrıca malın sigorta ettirilmesi yanında hasar ve ziyadan sorumluluğun kiracıya ait olması da kiralayan açısından bir teminat niteliğindedir. Diğer

---

⁶ Primin tespitinde genel olarak göz önünde tutulacak hususlar için bkz. **KENDER Rayegân**, Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku, İstanbul 2011, sh. 224 vd.

⁷ Bu konuda bilgi ve özellikle Belçika, Almanya ve İsviçre'deki durum için bkz. **ALTOP**, sh. 176-177.

⁸ **ALTOP**, sh. 177; **KOCAAĞA**, sh. 122.

⁹ **ALTOP**, sh. 177; **NAZLIOĞLU**, sh. 169; **ALTOP**, Finansal Kiralamadan Kaynaklanan Sorunlar, sh. 50.

bir ifadeyle, malın mülkiyetinin kiralayanda kalması sözleşmeden kaynaklanan alacaklarına karşılık ona bir teminat sağlamasının yanında, kiralayanın kusuru dışında, malın normalin dışında değerinin azalması (hasar) veya yok olması (zıya) halinde kiralayana uğrayacağı zararı FKK m. 14/I uyarınca tazmin etmek hakkına da sahiptir.

Nihayet konunun bu şekilde düzenlenmiş olması sigorta tekniği açısından aşağıda incelediğimiz birçok soruna da sebep olacak niteliktedir.

Tüm bu sebeplerle kanaatimizce, sigorta primlerini ödemek görevi ile birlikte sigorta yapma yükümlülüğünün de kanun hükmü ile kiracıya verilmesi daha uygun olacakken bu yapılmamış ve söz konusu hüküm birçok karışıklığa sebep olmuştur. Ancak buna rağmen tarafların yapacakları sözleşme ile sigorta ettirme yükümlülüğünü kiracıya vermelerine imkân tanımak isabetli olacaktır.

2 – Sigorta Ettirme Yükümlülüğüne Aykırılığın Sonuçları

a – Sigorta Sözleşmesinin Yapılmamış Olması Halinde

Finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmesi yükümlülüğünün m. 17/II, c.1 ile kendisine verildiği kiralayanın, bu görevi yerine getirmemiş olması halinde karşılaşılabileceği ilk durum malın zıya veya hasarında ortaya çıkacaktır. Zira FKK m. 14/I uyarınca malın zıya veya hasarından sorumlu olan kiracının bu sorumluluğu, hükmün devamında sigorta tazminatının ödenmeyen kısmı ile sınırlandırılmıştır. Şu halde söz konusu hükmün kıyasen uygulanmasından, malı sigorta ettirmeyen kiralayanın sözleşme süresince malda meydana gelecek hasar veya zıyanın bir kısmına katlanması sonucuna varılacaktır ki¹⁰; kiralayanın katlanacağı bu oran mal sigorta edilseydi elde edilecek tazminat kadar olacaktır. Başka bir ifadeyle, sigorta ettirilmemiş bir malın zıya veya hasarından kiracının sorumluluğu, kiralayanın malı sigorta ettirmemiş olması nedeniyle elde edilemeyen sigorta tazminatı düşürüldükten sonraki kısım kadardır.

---

¹⁰ **TEKİNALP Ünal**, Hukuki Yönden Finansal Kiralama Kanunu, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Finansal Kiralama Semineri, 5-6 Aralık 1985, sh. 10; **SOMUNCUOĞLU Ünal**, Türk Hukukunda Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesine Yüzeysel Bir Bakış, İBD. 1986, S. 4-5-6, sh. 252; **ALTOP**, sh. 177-178; **ALTOP**, Finansal Kiralamadan Kaynaklanan Sorunlar, sh. 50; **KOCAĞA**, sh. 122.

Finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmemesinin doğuracağı diğer bir husus; sözleşmenin sona erme hallerinden biri olan m. 23/II hükmüdür¹¹. Bu hükme göre; taraflardan birinin sözleşmeye aykırı hareketi diğer taraf için sözleşmeye devam etmenin kendisinden beklenemeyeceği bir nitelikte ise, sözleşme feshedilebilir. Böylece, mesela hasar veya zıya riski yüksek bir malın sigorta ettirilmemesi hali, kiracı açısından sözleşmeye devam etmesinin beklenemeyeceği bir nitelik arz ederse, kiracı malın sigorta ettirilmemesi gerekçesiyle finansal kiralama sözleşmesini feshedebilecektir. Bununla birlikte finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmemesi halinde, özellikle sözleşmeyi feshetmek yoluna gitmek istemeyen kiracıya, üçüncü kişi lehine sigorta yaptırmak hakkının tanınabileceği haklı olarak ileri sürülmektedir¹². Buna göre kiracı, sigortadan alınacak tazminatın malın tamirinde veya yenisinin alınmasında kullanılarak sözleşmeye devam edilmesinin kendisi açısından daha yararlı olacağı düşüncesiyle, mahkemeden BK m. 97/I uyarınca sözleşme masraflarının daha sonra ondan faiziyle alınması amacıyla kiralayan lehine sözleşme yapılmasını talep edebilmelidir¹³.

b - Sigorta Sözleşmesinin Yapılmış Olması Halinde

Finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmiş, ancak zararın sigorta kapsamında değerlendirilmeyen bir halden kaynaklanmış olması nedeniyle hiç tazminat alınamamış veya tazminatın zararın bir kısmını karşılamış olması hallerinde sorumluluk nasıl olacaktır? Bu halde de yukarı değindiğimiz gibi kiralayanın sorumluluğuna gitmek mümkün olacak mıdır? Bu soruya malın maruz kalabileceği rizikoların sigorta ettirilip ettirilmemiş olmasından hareketle cevap aramak gerekir.

Öncelikle, malın sigorta ettirilmemesinde olduğu gibi, sigortanın oluşan zararı karşılamaması veya kısmen karşılaması zararlarına da, kural olarak,

---

¹¹ **ALTOP**, sh. 178; **NAZLIOĞLU** sh.169.

¹² **ALTOP**, sh. 178; **NAZLIOĞLU**, sh. 169. Ancak bu, kiracı için bir zorunluluk değildir. Bir başka ifadeyle kiralayan malı sigorta ettirmemişse, kiracı malı sigorta ettirmek ve sigorta primlerini ödemek zorunda değildir, **SOMUNCUOĞLU**, sh. 252; **KOCAĞA**, sh. 136.

¹³ **ALTOP**, sh. 178; bununla birlikte Kuntalp, finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmemesinin bizzat kiralayan lehine bir durum olmasından hareketle burada kiracının bir borcundan söz edilemeyeceğini ve bu nedenle kiralayanın malı sigorta ettirmeyi ihmal etmesi halinde, kiracının ondan sigorta yükümlülüğünü yerine getirmesini isteyemeyeceğini ileri sürmektedir (**KUNTALP**, sh. 76-77; **KOCAĞA**, sh. 122).

kiralayanın katlanacağına şüphe yoktur. Böylece yukarıda bahsettiğimiz üzere, nimet külfet prensibi uyarınca malın sigorta ettirilmesi yararına olan kiralayanın, malın sigorta ettirilmemesi veya sigorta kapsamının dar tutulması zararlarına da katlanması gerekir. Ancak herhalde kiralayanı da sigortanın karşılamadığı her zarardan sorumlu tutmak hakkaniyete uygun olmaz¹⁴. Şu halde finansal kiralama konusu malın sigorta ettirilmesinden, o malın maruz kalabileceği rizikolara karşı sigorta ettirilmesini anlamak ve sorumluluğu da buna göre belirlemek gerekir. Böylece malın hasar veya zıyanına sebep olan olay, objektif olarak sigorta kapsamına alınmasını gerektirecek bir nitelikte değilse, o zarara kiralayanın katlanması söz konusu olmaz ve bu olay sonucu malın hasarı veya zıyanı sonucu oluşan zararın tamamına kiracı katlanır (FKK m. 14/I). Buna karşılık sigorta ettirilmesi gereken bir rizikodan kaynaklanması halinde zararın sigorta kapsamına alınmış olsa idi elde edilecek tazminat kadarlık kısmına kiralayan katlanacaktır (FKK m. 14/II). Bir başka ifadeyle bu halde de, mal sigorta ettirilmiş olmasına rağmen, kiracının hasar veya ziyadan sorumluluğu ödenmesi gereken sigorta tazminatının karşılanmayan kısmı ile sınırlı olacaktır.

Bununla birlikte tarafların yapacakları sözleşme ile sigorta ettirme yükümlülüğünü kiracıya bırakmaları halinde kiralayanın sorumluluğuna gitmek mümkün olmaz. Kiracı gerek malın sigorta ettirilmemesinden gerekse zararın sigorta tazminatı ile karşılanmadığı rizikolardan sorumlu olmalıdır. Ancak bu çözüm şekli, sigorta sözleşmesinin sözleşme ile değil de yukarıda bahsettiğimiz, BK m. 97/I uyarınca kiracı tarafından yapılacağı durum için de uygulanabilir mi? Bu soruya olumlu cevap vermek gerekir. Zira kiracı söz konusu hükümle üzerine aldığı sigorta sözleşmesinin karşılayacağı rizikoları belirlerken yapacağı bir hatayı, sözleşmeyi kiralayan da yapmış olsaydı aynı hataya düşecekti gibi bir gerekçeyle zarara kiralayanın katlanmasını istemesi mümkün değildir. Keza bu halde zararın objektif olarak öngörülemez olan bir rizikodan kaynaklanmasına da kiracı katlanmalıdır. Çünkü sigorta sözleşmesi BK m. 97/I uyarınca kiracı tarafından değil de kiralayan tarafından yapılmış olsa ve zarar da yine objektif olarak öngörülemez bir rizikodan kaynaklansaydı, bu zarara da kiracı katlanacaktı. Bu sebeple zararın

---

¹⁴ Aksi durum FKK m. 14/I hükmü ile çelişecektir. Zira bu halde kiracının malın zıya veya hasarından borcu, her halde malın oluşan o hasar veya zıya için de sigorta ettirilmiş olsaydı alınacak tazminat düşüktükten sonra belirlenecek miktarla sınırlı olacaktı ki, bu hal m. 14/I'in kapsamını çok sınırlayacağı gibi, hükmün ruhuna da aykırı olacaktır.

sigorta kapsamında değerlendirilmesi kiralayandan beklenemeyecek bir rizikodan kaynaklanmasına her durumda kiracı katlanacaktır. Başka bir deyişle bu halde sigorta sözleşmesi kimin tarafından yapılmış olursa malın hasar veya ziyandan kiracı sorumlu olacaktır.

D – Sigorta Primlerini Ödeme Yükümlülüğü

Sigorta bir sözleşmedir ve bu niteliği itibari ile nispi etkiye sahiptir. Buna bağlı olarak sigorta sözleşmelerinde prim ödeme borcu, başka kişiler prim ödeme taahhüdünü üzerlerine almış olsalar bile, kural olarak sözleşmenin karşı tarafı konumundaki sigorta ettirene aittir¹⁵. Buna bağlı olarak prim ödeme borcunun sözleşmenin tarafı olmayan üçüncü kişiden talep edilmesi mümkün değildir¹⁶. Buna karşılık FKK m. 17/II'nin son cümlesi uyarınca kiralayandan yapılan sigorta sözleşmesinin primlerini ödemek yükümlülüğünün kiracıya ait olduğu hüküm altına alınmıştır. Diğer taraftan bu düzenlemede, kiralayandan ve sigortacı arasında yapılan bir sözleşme ile kiracı için bir sorumluluk getirilmekle beraber, bunun kiracı açısından bir borç olup olmadığı ise açık değildir. Şu halde kiracı, sigorta primlerini kime ödeyecek veya kiracının sigorta primlerini ödememesi halinde sorumluluk neye göre tespit edilecektir?

¹⁵ **KENDER**, sh. 223; **ÇEKER Mustafa**, 6012 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sigorta Hukuku, Adana 2011, sh. 75; **KAYIHAN**, sh. 137; **ÜNAN Samim**, Hayat Sigortası Sözleşmesi, İstanbul 1998, sh. 110; **ŞENOCAK Kemal**, Mesleki Sorumluluk Sigortaları, Ankara 2000, sh. 206; **YONGALIK Aynur**, Hukukî Açından Kredi Hayat Sigortası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2002, sh. 92; **ULAŞ Işıl**, Uygulamalı Can Sigortası Hukuku, Ankara 2002, sh. 160.

¹⁶ **KENDER**, sh. 227, özellikle bkz. dn. 150. Nitekim bu yöndeki bir kararında Yargıtay, davalı finansal kiralama şirketinin işleten sıfatını taşıyamamasının, onun kiracısıyla arasındaki iç ilişkiye ait bir sorun olduğunu; sigortacının trafik sigortasına dayalı olarak tazminatın kaldırılmasını veya azaltılmasını sağlayabileceği oranda başvurabileceği kimsenin, aracın gerçek işleteni kim olursa olsun, sadece sigorta sözleşmesinin tarafı olan sigorta ettiren olduğu gibi, finansal kiralama sözleşmesinin yapılmasının ardından işletenin değiştiğinden bahisle davacı sigorta şirketine ihbarda bulunduğu iddia ve ispat edilmiş olmamakla, davalı şirketin sigorta poliçesinin ve sigorta genel şartlarının kendisine yüklediği sorumlulukları yerine getirmekle yükümlü olacağına hükmederek, sigortacının ödemiş olduğu tazminat sebebiyle davalı finansal kiralama şirketine rücu hakkının olduğuna hükmetmiştir. **Y. 11. HD., 12.02.2001 T. 2001/1158 K. 2001/ 10171 E. sayılı karar**. Benzer yönde diğer bir karar için bkz. **Y. 11. HD., 07.11.2000 T. 2000/8710 K. 2000/9048 E. numaralı karar**. Kararlar için bkz. www.hukukturk.com.

Kiracının sigorta primlerinin, madde metni ve gerekçesinin yorumundan, doğrudan sigorta şirketine ödeneceği anlamı çıkarılsa da¹⁷ kiracının primleri ödememesinden sorumluluğun nasıl tespit edileceğini belirlemek mümkün değildir. Şu halde malın sigorta ettirilmiş olmasına rağmen kiracının ilk primi veya sonraki primleri ödememesi durumunda ne olacaktır? Zira bilindiği üzere ilk primin ödenmemesi halinde sigorta himayesi başlamaz. Benzer şekilde sonraki primlerin ödenmemesi halinde ise, verilecek süreler içerisinde primlerin ödenmemesi yine sigorta himayesinin sona ermesine yol açabilecektir. Bu halde sigorta sözleşmesi hiç yapılmamış sayılacak ve sigorta ettirme yükümlülüğü kiralayanda olduğundan meydana gelen bu zararlara da onun katlanması mı gerekecek; yoksa sigorta primlerini ödemek kiracı için bir borç sayılıp, bu primleri ödememiş olması nedeniyle oluşacak zararlara da kiracı mı katlanacaktır?

FKK m. 17/II'nin son cümlesi ile kiracıya verilen bu yükümlülüğü onun için bir borç saymak sözleşmenin nispiyeti ilkesine ters olacağından mümkün görünmemekle beraber, kanaatimizce, sigorta primlerini ödeme yükümlülüğünün kiralayana ile sigortacının yaptığı sözleşmeden değil de kanundan kaynaklanan bir borç olduğunu kabul etmek mümkündür¹⁸. Şu halde kiracı, kanunen sigorta primlerini ödemekle yükümlü kişi olduğundan, primlerin ödenmemesi nedeniyle meydana gelen zararlara da katlanmalıdır. Böylece gerek ilk primi ödemeyerek sigorta himayesinin başlamadığı, gerekse sonraki primleri ödememesi sonucu sigorta himayesinin sona erdiği durumlarda oluşacak zararlardan kiracı sorumlu olmalıdır. Mesela kiracı ilk primi ödemediği için sigorta tazminatı alınamamış ise, malın zıyaı veya hasarı halinde m. 14/I son hükmünden yararlanamayacak, yani zararın tamamını karşılamakla yükümlü olacaktır.

Keza tarafların sigorta sözleşmesine koyacakları bir hükümlerle, kiracının sigorta primlerini kiralayana ödeyeceği ve bunun da geçerli sayılacağını kararlaştırabileceklerinin mümkün görülmesi de¹⁹ yukarıda bahsi geçen sorunlara bir çözüm olabilir. Böylece sigortayı yapan da primleri ödeyen de

---

¹⁷ **ALTOP**, sh. 213; **NAZLIOĞLU**, sh. 170; **ALTOP**, Finansal Kiralamadan Kaynaklanan Sorunlar, sh. 51; **KOCAAĞA**, sh. 135.

¹⁸ **KUNTALP**, sh. 76; **KOCAAĞA**, sh. 121.

¹⁹ **ALTOP**, sh. 207-208; **NAZLIOĞLU**, sh. 169; **ALTOP**, Finansal Kiralamadan Kaynaklanan Sorunlar, sh. 51; **KOCAAĞA**, sh. 135; kredili hayat sigortalarına yönelik olarak bkz. **YONGALIK**, sh. 92.

aynı kişi olacağından kiralayan, sigortanın devamını daha rahat kontrol edebilecektir. Çünkü bu halde sigorta primleri ödemek artık kiralayanın borcudur. Kiracının ödememesi halinde ise, yukarıda değindiğimiz BK m. 97/I hükmüne başvurmaya gerek kalmadan, kiralayan sigorta primlerini ödeyecek ve ancak ödediği bu bedel için kiracıya rücu edebilecektir. Nitekim uygulamada da finansal kiralama sözleşmelerine bu yönde hükümler konmakta ve bunlar mahkemelerce de geçerli kabul edilmektedir²⁰.

Bununla birlikte sigorta primlerinin ödenmemesi durumunda sigorta sözleşmesinin tarafı olması nedeniyle durumun kendisine ihbar edildiği kiralayanın, daha sonra faiziyle birlikte kiracıdan talep etmek üzere, primleri bizzat ödeyerek sigortanın devamını sağlayabileceği de kabul edilmektedir²¹. Nitekim Yargıtay da bir kararında kiralama konusu malın sigorta primlerinin kiracı tarafından ödenmemesi halinde bunu kiralayanın yapabileceğine ve ödediği bedeli sözleşmedeki faiziyle birlikte istenebileceğine hükmetmiştir²².

SONUÇ

Finansal kiralama sözleşmesinde sigorta yükümlülüğü FKK m. 17/II'de "Kiralayan şirket, mülkiyeti kendisine ait olan finansal kiralama konusu malı sözleşme süresince sigorta ettirmek zorundadır. Sigorta primlerinin ödenmesi kiracıya aittir." şeklinde düzenlemiştir. Düzenlemeye göre, sigorta sözleşmesi kiralayan tarafından yapılacak, yani sigorta ettiren sıfatı ile yapılan bu sözleşmenin karşı tarafı kiralayan olacak ve fakat sigorta sözleşmelerinde sigorta ettirenin en önemli yükümlülüğü niteliğindeki prim ödeme borcu ise sözleşmenin tarafı olmayan bir kişi, kiracı, tarafından karşılanacaktır.

İlk bakışta sözleşmenin nispiyeti ilkesine aykırı ve üçüncü kişi aleyhine sözleşme izlenimi yaratan söz konusu düzenleme karşısında birtakım çözümler ileri sürülmüştür. Buna göre akla ilk gelen çözüm, finansal kiralama sözleşmesine konulacak bir hükümlerle kiracıya sigorta sözleşmesinden kaynakla-

---

20 Y. 19 HD, 15.02.1996 T. ve 96/1356 E. sayılı karar (naklen, **ALTOP**, Finansal Kiralardan Kaynaklanan Sorunlar, sh. 51, dn. 59).

21 **LIENHARD Ernst**, Finanzierung-Leasing als Bankgeschäft, Bern/Stuttgart 1976, sh. 97-98 (**ALTOP**, sh. 215'ten naklen); **KOCAAĞA**, sh. 136.

22 Y. 19. HD., 1996/4608 E. 1996/1356 K. Karar için bkz. **NAZLIOĞLU**, sh. 179-171.

nan primleri ödeme borcunun da yüklenmesidir. Nitekim uygulamada finansal kiralama sözleşmelerine bu yönde hükümler konulduğu görülmektedir. Bu konuda bir diğer öneri, FFK m. 17/II'deki düzenlemenin emredici olmasından hareketle, sigorta sözleşmesi yapma yükümlülüğünün, taraflar arasındaki sözleşmeye konulacak bir hükümle kiracıya bırakılabilecek olmasıdır. Nihayet, kiracının sigorta primlerini ödeme yükümlülüğünün kanunda öngörülen ve dolayısıyla burada kanundan kaynaklanan bir borcun söz konusu olduğu da ileri sürülmektedir.

Tüm bu görüşlere katılmakla birlikte ileri sürülen çözümlerin Kanun'un konuya yönelik düzenlemesinden kaynaklanan sorunları tamamen ortadan kaldırdığını söylemek de mümkün değildir. Kanaatimizce sorunun en sağlıklı ve hukukun temel kavramları ile uyumlu çözümü, sigorta yapma yükümlülüğünün de kanun hükmü ile kiracıya bırakılmasıdır. Böylece çalışmamızda tespit ettiğimiz muhtemel sakıncaların da engellenmesi mümkün olacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

ALTOPAtilla; Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, Ankara 1990.

ALTOP Atilla; Finansal Kiralama'nın Dünyada ve Ülkemizdeki Gelişimi ve Ülkemizde Finansal Kiralama Sözleşmelerine İlişkin Olarak Finansal Kiralama Kanunundan ve Uygulamadan Kaynaklanan Sorunlar, Prof. Dr. Selâhattin Sulhi Tekinay'ın Hatırasına Armağan (Finansal Kiralamadan Kaynaklanan Sorunlar), İstanbul 1999.

ÇABRİ Sezer; Konut Finansmanı Sözleşmeleri, İstanbul 2010.

ÇEKER Mustafa; 6012 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sigorta Hukuku, Adana 2011.

KAYIHAN Şaban; Sigorta Sözleşmesinde Prim Ödeme Borcu, Ankara 2004.

KENDER Rayegân; Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku, İstanbul 2011.

KOCAAĞA Köksal; Türk Özel Hukukunda Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesi, Ankara 1999.

KUNTALP Erden; Finansal Kiralama Kanununa Göre Finansal Kiralama (Leasing) Tanımı ve Hükümleri, Türkiye Barolar Birliği Yayınları No:49, 1988.

NAZLIOĞLU Gültekin; (Açıklamalı ve İçtihatlı) Finansal Kiralama Kanunu, Ankara 1998.

SOMUNCUOĞLU Ünal; Türk Hukukunda Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmesine Yüzeysel Bir Bakış, İBD. 1986, S. 4-5-6.

ŞENOCAK Kemal; Mesleki Sorumluluk Sigortaları, Ankara 2000, sh. 206.

TEKİNALP Ünal; Hukuki Yönden Finansal Kiralama Kanunu, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Finansal Kiralama Semineri, 5-6 Aralık 1985.

ULAŞ Işıl; Uygulamalı Can Sigortası Hukuku, Ankara 2002.

YONGALIK Aynur; Hukukî Açından Kredi Hayat Sigortası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2002.